

моделі підтримання ресурсів виробництва. При цьому в даному випадку роль принципала грають інвестори, агента – уряд країни; ресурсом є інвестиційний клімат, а платою агенту – податкові збори.

Проведене дослідження дозволило зробити такі висновки:

держава, попри звичні уявлення, в більшості випадків не виявляє зацікавленості у підтриманні та поліпшенні економічного клімату у країні;

попри те, що клімат економіки залишається на порівняно низькому рівні, можна підібрати параметри податкових зборів, за яких подібна ситуація влаштовує всіх чинних учасників;

все це призводить до «закриття» економіки та виникнення однієї із ситуацій market failure – неповного ринку.

Література

1. Соколовський Д. Б. Питання впливу взаємин «страховик – страхувальник» на рівень безпеки об'єкта страхування / Д. Б. Соколовський // Вісник Волинського держ. ун-ту. – № 3. – 2001. – С. 219-223.
2. Соколовський Д. Б. Модель «ринкової омани» для одного агента / Д. Б. Соколовський // Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці: матеріали II Міжнародної науково-методичної конференції (Чернівці, 4-6 травня 2011 р.). – ДрукАрт, 2011. – С. 275-276.

УДК 314.7

Хрупович С.Є., Пуделик М.

*Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
Вища школа адміністрації, м. Бельсько Бяла (Польща)*

ЕКОНОМІЧНІ І СОЦІАЛЬНІ НАСЛІДКИ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

S. Khrupovych, M. Pudelyk

ECONOMIC AND SOCIAL CONSEQUENCES OF MIGRATORY PROCESSES

Немає жодної країни у світі, яка на різних етапах свого розвитку не була б задіяна у світових міграційних процесах. Більш актуальними і очевидними міграційні процеси стають в умовах глобалізації, коли посилюється взаємозалежність усіх країн світу. Глобалізація потребує вільного пересування не тільки товарів і капіталу, але й людських ресурсів. Поряд із такими світовими перспективами, реальну загрозу національній безпеці України становлять нелегальна міграція, стійка тенденція до зростання процесів внутрішньої і зовнішньої трудової міграції громадян України, що мають, здебільшого необоротний характер і негативно спричиняють загострення демографічної кризи, сприяють поширенню територіального простору існуючих і виникненню нових депресивних територій, призводять до відтоку за кордон найбільш кваліфікованої частини трудових ресурсів та інтелектуального потенціалу країни.

Вже протягом тривалого часу в Україні ведуться гострі дискусії щодо проблем трудової міграції. Вітчизняні й зарубіжні дослідження привертають увагу до певних проблем. Одна з них це економічна і соціальна природа міграції: причини й наслідки, вигоди і втрати для країни. При цьому особливо гостро дискутуються саме вигоди і втрати, і чомусь, здебільшого, акцентується увага на втратах країни від трудової міграції її населення.

Інша проблема торкається масштабів української трудової міграції, та динаміки самих міграційних процесів. Тут гострота дискусії значною мірою зумовлена відсутністю елементарної інформації хоча б про кількість та регіональні характеристики тенденцій міграції, не кажучи вже про якісні та професійні оцінки розмірів трудової міграції.

І достатньо важлива для масштабів розвитку української економіки проблема - це обсяги заробітків українських трудових мігрантів за кордоном та надходження їх в Україну сім'ям, рідним та близьким мігрантів. У розвиток підходів до розв'язання цієї проблеми, варто констатувати, що в дослідників немає елементарної офіційної статистики, що, відповідно, викликає вже не лише дискусії, а й суперечки щодо того, скільки мігранти заробляють і скільки надсилають чи привозять в Україну.

Проте, саме трудова міграція є джерелом значних валютних надходжень в Україну, не дивлячись на те, що значна частина зароблених за кордоном грошей передається неофіційними каналами (за даними Світового банку до 2/3), тому оцінити реальні обсяги надходжень важко. Мігранти надсилають в Україну приблизно 400 млн. доларів США щомісячно, тобто 5 млрд. на рік. Лише до Тернопільської області щороку надходить більше 100 млн. доларів США, до Івано-Франківської – 56,5 млн. За підрахунками фахівців Інституту демографії та соціальних досліджень НАНУ, найбільш вірогідно оцінювати обсяги переказів у 7,2 млрд., тобто 8,5% ВВП. Приймавши ці дані до уваги, можна зробити висновки, що переказані мігрантами кошти є цілком співставні з обсягами прямих іноземних інвестицій в економіку України, які 2005 р. становили 9 млрд. доларів США, у 2010 році сума надходжень через офіційні канали від людей, що перебувають за кордоном, становила близько 7,8 млрд. доларів США.

Такі значні грошові надходження, з погляду розвитку соціально-економічної політики країни, є важливим засобом боротьби із бідністю, підвищення рівня життя сімей заробітчанин. Новітні дослідження, виконані на основі даних щодо 74 країн, що розвиваються, показали, що збільшення кількості мігрантів на 10% призводить до зменшення людей, які знаходяться за межею бідності, на 1,6%, тоді як збільшення ВВП на 10% дає змогу скоротити бідність лише на 1,2%.

З огляду на ці наведені аргументи, будемо вважати що спроба прогнозування та аналізу економічних трансфертів з-за кордону є важливим науковим і практичним завданням. І головна проблема — не в обчисленні рівня чи значення показників, які характеризують міграційні процеси в Україні, а в

обґрунтованості підходів та методів обчислення параметрів трудової міграції і грошових переказів, що надходять в Україну.

Поряд з грошовими інвестиціями, важливе значення мають й так звані соціальні трансфери, тобто знання, досвід, зв'язки, набуті під час роботи за кордоном. Завдяки набутим навичкам, мігранти частіше, ніж інше населення, вдаються до відкриття власного бізнесу, використовуючи зароблені за кордоном кошти.

Проте, наслідки грошових надходжень від мігрантів не є однозначними. Якщо їх спрямовувати, здебільшого, на споживання, то тоді грошові перекази будуть мультиплікувати збільшення імпорту і зростання цін та інфляції. Крім того, є небезпека, що така додаткова грошова мотивація слугуватиме ще більшим поштовхом для розвитку еміграції. А це може спричинити стримування розвитку вітчизняної економіки внаслідок дефіциту кваліфікованої робочої сили.

Література

1. Гайдуцький А.П. Міграційний капітал як новий напрям приливу іноземних інвестицій / А.П. Гайдуцький // Економіка АПК. - 2007. - № 3. - С.125-137.
2. Global economic prospects 2010: Economic implications of remittances and migration. Prepared by World Bank. Washington D.C.: WB Publication. — 2011. — P. 27;
3. Roberts B. Remittance: size, impacts and measures to enhance their contribution to development. Prepared by USAID. Erevan: USAID regional office. - 2009. - 64 p.

УДК 330.8

Ціх Т.П.

Український державний університет фінансів та міжнародної торгівлі

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОЇ НАУКИ УКРАЇНИ У XX СТОЛІТТІ

Tsikh T.P.

**DEVELOPMENT OF FINANCIAL SCIENCE OF UKRAINE
IN THE XX CENTURY**

Специфічні тенденції розвитку фінансової науки і України зумовлювались особливостями положення та розвитку української економіки: відсутністю державності протягом кількох століть і розчеплюваністю між сусідніми країнами – Російською і Австро-Угорською імперіями, Польщею. Внаслідок цього, по-перше, українська наука сприймалася несаможиттєвою, несамобуття, «розчинена» в економічній думці метрополії; по-друге, зберігались регіональні відмінності в формуванні та розвитку фінансової науки; по-третє, покладні, історичні та інші аспекти дослідження фінансів тісно пов'язувалися з проблемами національного самовизначення, зміцнення національних елементів у провідних галузях економіки, піднесення добробуту населення; по-четверте, важливими осередками розвитку нашої національної думки і видавничої справи